

Nr 158

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning angående omreglering av vissa ersättningar av statsmedel i anledning av olycksfall i arbete m. m.; given Stockholms slott den 18 mars 1955.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till *dels* förordning angående omreglering av vissa ersättningar av statsmedel i anledning av olycksfall i arbete m. m. *dels ock* förordning angående ändrad lydelse av 1 § förordningen den 3 juni 1938 (nr 216) om livräntetillägg av statsmedel åt vissa livräntetagare enligt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete samt att

bifalla de förslag i övrigt, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

G. E. Sträng

Propositionens huvudsakliga innehåll

I anslutning till ett samtidigt framlagt förslag till omreglering av livräntor enligt 1916 års olycksfallsförsäkringslag m. m. på grund av olycksfall, som drabbat arbetstagare i tjänst hos annan än staten, föreslås i denna proposition, att äldre olycksfallsersättningar, som utgår helt av statsmedel, skall på motsvarande sätt omregleras. En motsvarande uppräknings föreslås beträffande livräntor enligt 1901 års olycksfallsersättningslag jämväl när fråga är om olycksfall i arbete för enskild arbetsgivares räkning.

Propositionen innefattar härjämte förslag om särskilda ersättningar åt vissa silikosskadade.

Anslag äskas för budgetåret 1955/56 med 2,9 milj. kronor till Vissa tillägg å ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m. samt med 2,8 milj. kronor till Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m.

Förslag
till
Förordning
angående omreglering av vissa ersättningar av statsmedel i anledning av olycksfall i arbete m. m.

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Ersättning, som av statsmedel utgår jämlikt någon av de författningar, vilka angivas i 2 §, skall, i den mån ej nedan annorlunda stadgas, omregleras enligt de grunder, som angivas i lagen den 1955 (nr) angående omreglering av vissa ersättningar enligt lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete m. m. Vad nu sagts skall ock gälla ersättning, som efter Konungens förordnande utgives enligt grunderna i någon av de i 2 § avsedda författningarna. Innebär förordnandet avvikelse från grunderna i sådan författning, skall motsvarande avvikelse göras vid omreglering enligt denna förordning.

Kostnad, som föranledes av tillämpningen av denna förordning, bestrides av statsmedel.

2 §.

De författningar, som avses i 1 §, äro:

lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete; förordningen den 1 juni 1923 (nr 138) angående ersättning av statsmedel för skada till följd av olycksfall, som förorsakats av krigsförhållandena under 1914—1919 års världskrig;

förordningen den 18 juni 1927 (nr 234) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring;

lagen den 14 juni 1929 (nr 131) om försäkring för vissa yrkessjukdomar;

lagen den 11 juni 1937 (nr 348) om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer;

förordningen den 24 mars 1938 (nr 102) om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt tvångsarbetare m. fl.;

förordningen den 24 mars 1938 (nr 103) om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt fångar m. fl.;

förordningen den 13 april 1940 (nr 213) om ersättning av statsmedel i vissa fall för skada till följd av olycksfall, som förorsakats av krigsåtgärd;

förordningen den 28 juni 1941 (nr 593) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under hemvärnstjänstgöring;

förordningen den 28 juni 1941 (nr 595) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under tjänstgöring i civilförsvaret;

förordningen den 21 april 1943 (nr 183) om ersättning i vissa fall i anledning av kroppsskada, ådragen under fullgörande av tjänsteplikt;

kungörelsen den 30 juni 1947 (nr 344) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under verksamhet vid brandsläckning m. m.; samt militärsättningsförordningen den 2 juni 1950 (nr 261).

3 §.

Bestämmelserna i denna förordning äga icke tillämpning å ersättning jämlikt militärsättningsförordningen den 2 juni 1950 (nr 261), såframt fråga är om skada, som inträffat efter utgången av år 1954, eller å ersättning, som utgives med tillämpning av förordningen den 2 juni 1950 (nr 262) angående omreglering av vissa ersättningar i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, och ej heller å sådant i övergångsbestämmelserna till förordningen den 21 april 1943 (nr 183) avsett fall, där ersättningen endast delvis utgår av statsmedel.

4 §.

Vid omreglering av ersättning jämlikt förordningen den 1 juni 1923 (nr 138) skall skadan anses hava inträffat år 1923 och den skadades årliga arbetsförtjänst anses uppgå till tvåtusenyrahundra kronor.

5 §.

Vid omreglering av ersättning jämlikt förordningarna den 24 mars 1938 (nr 102 och 103) skall gälla, dels att den årliga arbetsförtjänst efter vilken ersättningen beräknas, såvitt avser skada som inträffat under åren 1941—1948, skall anses hava utgjort högst tvåtusenyrahundrasjuttio kronor och dels att arbetsförtjänsten ej i något fall må uppräknas till högre belopp än femtusen kronor.

6 §.

Omregleringen skall icke föranleda ändring av livräntetillägg enligt förordningen den 17 maj 1940 (nr 333) om särskild ersättning i vissa fall för skada till följd av olycksfall vid flygning.

7 §.

Är den skadade berättigad jämväl till livränta, som avses i lagen den 1955 (nr   ), skall omreglering av livränta, varå denna förordning äger tillämpning, ske så, att livräntornas sammanlagda årsbelopp motsvarar vad som skulle hava tillkommit den skadade, därest de skilda livräntorna skolat omregleras enligt nämnda lag.

Utgick den andra livräntan enligt lagen den 5 juli 1901 (nr 39) angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete eller enligt förordningen den 2 juni 1950 (nr 262), skall omreglering av livränta, varå denna förordning äger tillämpning, ske så, att livräntornas sammanlagda årsbelopp motsvarar vad som skulle hava tillkommit den skadade, därest de skilda livräntorna i förra fallet utgått enligt sagda lag och i senare fallet omreglerats enligt förenämnda förordning den 2 juni 1950.

8 §.

Ätnjuter den, som uppbär livränta varå denna förordning äger tillämpning, pension av statsmedel vilken ej utgör understöd i anledning av skadan, är han skyldig att, i den mån Konungen förordnar därom, vidkännas avdrag å den omreglerade livräntan.

Utöver vad ovan stadgats skall i fråga om ersättning, vilken omreglerats enligt denna förordning, i tillämpliga delar gälla vad som finnes föreskrivet beträffande ersättningen.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1956 men äger icke tillämpning å ersättning, som belöper å tid dessförinnan.

Genom denna förordning upphävas förordningen den 2 juni 1950 (nr 295) om tillägg av statsmedel å vissa ersättningar enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m., såvitt angår tillägg till ersättning, vilken skall omregleras enligt denna förordning, ävensom förordningen den 22 maj 1953 (nr 255) angående höjning av vissa olycksfalls- och yrkessjukdomsersättningar åt tvångsarbetare och fångar m. fl.

Förslag
till
Förordning

angående ändrad lydelse av 1 § förordningen den 3 juni 1938 (nr 216) om livräntetillägg av statsmedel åt vissa livräntetagare enligt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete

Härigenom förordnas, att 1 § förordningen den 3 juni 1938 om livräntetillägg av statsmedel åt vissa livräntetagare enligt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

1 §.

Den som enligt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete äger rätt till livränta *med ett belopp av minst 90 kronor om året* skall, såframt livräntan ej grundas på försäkring enligt 24 § i lagen, erhålla tillägg därå i enlighet med vad nedan sägs.

Den som enligt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete äger rätt till livränta skall, såframt livräntan ej grundas på försäkring enligt 24 § i lagen, erhålla tillägg därå i enlighet med vad nedan sägs.

För tid intill utgången av den månad, under vilken livräntetagaren fyllt 67 år, skall livräntetillägget utgå med så stort belopp, att detsamma jämte livräntan motsvarar vad som skulle hava utgått i livränta, därest lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete i dess ursprungliga lydelse ägt tillämpning samt den skadades årliga arbetsförtjänst utgjort 1 617 kronor.

Tillägget skall bestämmas så, att detsamma jämte livräntan motsvarar vad som vid tillämpning av förordningen den 1955 (nr) angående omreglering av vissa ersättningar av statsmedel i anledning av olycksfall i arbete m. m. skolat utgå i livränta, därest olycksfallet inträffat år 1918 och den skadades årliga arbetsförtjänst utgjort 1 600 kronor; dock skall, såvitt angår livränta till änka för tid efter den månad varunder hon fyllt 67 år, tillägget utgå med 170 procent av livräntans belopp.

För tid efter utgången av den månad, under vilken livräntetagaren fyllt 67 år, skall livräntetillägget utgå med 125 procent av livräntans belopp.

Livräntetilläggen bestridas — — — — — av riksförsäkringsanstalten.

¹ Senaste lydelse av 1 § se SFS 1952:181.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1956 men äger icke tillämpning å ersättning, som belöper å tid dessförinnan.

Genom denna förordning upphäves förordningen den 2 juni 1950 (nr 295) om tillägg av statsmedel å vissa ersättningar enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m., såvitt angår tillägg till livränta, som avses i denna förordning.

---

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
18 mars 1955.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LINDSTRÖM, LANGE.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för socialdepartementet, statsrådet Sträng, fråga om *omreglering av vissa ersättningar av statsmedel i anledning av olycksfall i arbete m. m.* samt anför.

Såsom framgår av statsrådsprotokollet för den 25 februari 1955 remitterades samma dag till lagrådet för yttrande ett inom socialdepartementet upprättat förslag till lag angående omreglering av vissa ersättningar enligt lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete m. m. Förslaget avser ersättningar, som utgår på grund av obligatorisk försäkring enligt 1916 års olycksfallsförsäkringslag (OL), 1929 års yrkessjukdomsförsäkringslag (YL) samt lagen den 11 juni 1937 (nr 348) om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer, dock ej sådana ersättningar som utgives av statsmedel. I samband med remissen till lagrådet anförde jag, att jag även ämnade till behandling upptaga motsvarande spörsmål beträffande andra ersättningar än som omfattades av den föreslagna omregleringslagen. Därmed åsyftade jag ersättningar, som på grund av obligatorisk försäkring utgives till dem som skadats i statens tjänst eller som utgår enligt en rad speciella författningar rörande olika kategorier skadade; för innehållet i dessa författningar redogjorde jag närmare vid lagrådsremissen.

Jag har tidigare denna dag anmält lagrådets utlåtande över förutnämnda förslag till omregleringslag, och Kungl. Maj:t har på min hemställan beslutat att genom proposition framlägga ett förslag i detta hänseende för riksdagen. Nu hemställer jag att till behandling få upptaga övriga här ifrågakommande omregleringsspörsmål. I samband härmed torde jag få anmäla vissa anslagsfrågor.

Omregleringsfrågor

Enligt förordningen den 2 juni 1950 (nr 295) om tillägg av statsmedel å vissa ersättningar enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m. utgives nu ersättningstillägg å livränta eller sjukpenning som utgår enligt

följande författningar ävensom — efter Kungl. Maj:ts förordnande — enligt grunderna i någon av dem, nämligen

lagen den 5 juli 1901 (nr 39) angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete;

kungörelsen den 2 oktober 1908 (nr 100 s. 2) angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall;

lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete;

kungörelsen den 30 november 1917 (nr 832) angående särskilda bestämmelser i fråga om tillämpning av lagen om försäkring för olycksfall i arbete den 17 juni 1916 å arbetare, som användas till arbete för statens räkning;

förordningen den 1 juni 1923 (nr 138) angående ersättning av statsmedel för skada till följd av olycksfall, som förorsakats av krigsförhållandena under 1914—1919 års världskrig;

förordningen den 18 juni 1927 (nr 234) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring;

lagen den 14 juni 1929 (nr 131) om försäkring för vissa yrkessjukdomar;

lagen den 11 juni 1937 (nr 348) om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer;

förordningen den 24 mars 1938 (nr 102) om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt tvångsarbetare m. fl.;

förordningen den 24 mars 1938 (nr 103) om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt fångar m. fl.;

förordningen den 13 april 1940 (nr 213) om ersättning av statsmedel i vissa fall för skada till följd av olycksfall, som förorsakats av krigsåtgärd;

förordningen den 28 juni 1941 (nr 593) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under hemvärnstjänstgöring;

förordningen den 28 juni 1941 (nr 595) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under tjänstgöring i civilt försvar;

kungörelsen den 30 juni 1942 (nr 678) med särskilda bestämmelser om tillämpning av lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete å arbetare, som användas till arbete för statens räkning;

förordningen den 21 april 1943 (nr 183) om ersättning i vissa fall i anledning av kroppsskada, ådragen under fullgörande av tjänsteplikt;

kungörelsen den 30 juni 1947 (nr 344) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under verksamhet vid brandsläckning m. m.; samt militärsättningsförordningen den 2 juni 1950 (nr 261).

Under det att tillägg å ersättningar enligt 1908 års fiskareförsäkring omfattas av förordningen den 2 juni 1950 (nr 295), har särskilda bestämmelser utfärdats om tillägg av statsmedel å ersättningar, vilka utgår på grund av den fiskareförsäkring — av år 1918 — som trädde i stället för 1908 års. Bestämmelserna återfinnes i förordningen den 2 juni 1950 (nr 296) om tillägg av statsmedel å vissa livräntor enligt förordningen den 11 juni

1918 (nr 375) angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall.

Beträffande innehållet i såväl de båda förordningarna om ersättnings-tillägg som de däri angivna skilda författningarna hänvisas till den redogörelse jag lämnade vid lagrådsremissen av förslaget till omregleringslag. Här vill jag endast erinra om att flertalet av de författningar, som avses i den först behandlade ersättningstilläggsförordningen, d. v. s. förordningen den 2 juni 1950 (nr 295), i fråga om bestämmande av storleken av livränta eller sjukpenning antingen hänvisar till motsvarande regler i OL eller innehåller föreskrifter som — med vissa modifikationer beträffande arbetsförtjänstberäkningen — nära ansluter sig till dessa. Endast 1901 års olycksfallsersättningslag och 1908 års kungörelse om fiskareförsäkring innehåller ersättningsbestämmelser, som mera väsentligt avviker från OL:s regler. Samma är förhållandet med 1918 års förordning om fiskareförsäkring.

I den inledningsvis omnämnda propositionen med förslag till omregleringslag föreslås, att ersättningar, som utgår på grund av obligatorisk försäkring enligt OL, YL eller 1937 års krigsförsäkringslag för andra fall än skada i arbete för statens räkning, skall omräknas efter närmare angivna grunder samt att ersättningstillägg inte skall lämnas på sålunda omreglerad ersättning. De ersättningar som här avses har ursprungligen bekostats av andra arbetsgivare än staten. Kostnaderna för omregleringen skall enligt förslaget bäras av yrkesskadeförsäkringens nuvarande försäkringstagare, d. v. s. arbetsgivarna. Omregleringen föreslås träda i tillämpning den 1 januari 1956.

Enligt min mening bör en motsvarande omreglering komma till stånd av i första hand sådana yrkesskadeersättningar som nu i sin helhet bekostas av statsmedel. Kostnaderna för de härigenom omreglerade ersättningarna bör stanna på staten. Främst kommer här i fråga ersättningar som på grund av obligatorisk försäkring enligt OL, YL och 1937 års krigsförsäkringslag tillerkänts personer, vilka skadats i statens tjänst. I samma ordning torde vidare — såsom närmare utvecklas i det följande — omreglering böra ske av ersättningar enligt övriga författningar, vilka i fråga om reglerna för ersättningsbestämmande anknyter, med eller utan modifikationer, till motsvarande regler i OL. Omregleringsbestämmelserna för nu angivna ersättningar torde böra sammanföras i en författning.

En omreglering enligt samma principer bör vidare ske av ersättningar som utgår på grund av 1901 års olycksfallsersättningslag. Livräntorna enligt denna lag har för vissa fall höjts med statliga tillägg dels genom kungörelse den 10 juni 1921 (nr 410) såvitt angår i statens tjänst skadade arbetare och dels genom förordning den 3 juni 1938 (nr 216) i fråga om andra ersättningstagare. För närvarande utgår ersättningstillägg på de

genom nyssnämnda tillägg förhöjda livräntorna. Beträffande ersättningarna enligt denna lag torde omregleringen böra ske i form av ändringar i 1921 års kungörelse och 1938 års förordning.

Däremot synes i detta sammanhang någon omreglering inte böra komma till stånd av ersättningar som utgår enligt 1908 och 1918 års författningar om fiskareförsäkring, vilka ersättningar grundar sig på frivillig försäkring. På dessa ersättningar bör sålunda ersättningstillägg utgivas som för närvarande.

Omregleringarna föreslås genomförda fr. o. m. den 1 januari 1956.

I enlighet med det anförda har inom socialdepartementet upprättats förslag till

förordning angående omreglering av vissa ersättningar av statsmedel i anledning av olycksfall i arbete m. m. samt

förordning angående ändrad lydelse av 1 § förordningen den 3 juni 1938 (nr 216) om livräntetillägg av statsmedel åt vissa livräntetagare enligt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete.

Därjämte har inom departementet utarbetats ett utkast till kungörelse om ändrad lydelse av §§ 2 och 3 kungörelsen den 10 juni 1921 (nr 410) angående förhöjning av vissa till i statens tjänst skadade arbetare med flera av statsmedel utgående livräntor m. m.

Innan jag övergår till att behandla författningsförslagen vill jag erinra om att chefen för försvarsdepartementet anmält sin avsikt att förorda ändrade bestämmelser angående omreglering av ersättningar till värnpliktiga och vissa andra grupper av militär personal, vilka ej beröres av den här föreslagna omregleringen.

Förslaget till förordning angående omreglering av vissa ersättningar av statsmedel i anledning av olycksfall i arbete m. m.

I enlighet med det förut anförda avser ifrågavarande förordning endast ersättning som enligt vissa där angivna författningar — eller grunderna i någon av dem — utgår helt av statsmedel. Sådan ersättning skall enligt stadgande i 1 § omregleras med tillämpning av grunderna i den föreslagna omregleringslagen. Detta innebär främst, att den skadades årliga arbetsförtjänst vid tiden för skadefallet räknas upp enligt lagens regler och att ersättningen fastställs på grundval av den sålunda uppräknade arbetsförtjänsten. Omregleringen enligt förordningen föreslås — liksom den ursprungliga ersättningen — bekostad av staten.

Det blir sålunda i huvudsak fråga om en teknisk omräkning av de nuvarande ersättningarna. Själva ersättningsrätten och rätten till var och en

av de olika yrkesskadeförmånerna skall regleras enligt den ursprungliga lagstiftningen i den mån ej annat föreskrives i omregleringsförordningen. Ett stadgande härom har intagits i 8 §. De regler som nu gäller för ersättningen beträffande exempelvis skadestånd, regressrätt eller besvärsrätt blir alltså tillämpliga på den omreglerade ersättningen. Också de bestämmelser, som avser ordningen för ersättningens utbetalning, kommer härigenom att gälla den ersättning, som omreglerats enligt förordningen. Den i förordningen intagna hänvisningen till grunderna i omregleringslagen avser givetvis även lagens bestämmelse (12 § första stycket) om avdrag från ersättningen för däremot svarande understöd, varför sådant avdrag skall ske enligt av Kungl. Maj:t utfärdade föreskrifter. Kungl. Maj:t torde böra äga utfärda föreskrifter om avdrag från livränta även såvitt angår tjänstepension i form av ålderspension.

Den nuvarande ersättningstilläggsförordningen den 2 juni 1950 (nr 295) omfattar bl. a. ersättning som utgår enligt OL, YL och lagen den 11 juni 1937 (nr 348) om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer. Sådan ersättning skall, i den mån den ej utgives av staten, omregleras enligt omregleringslagen. Där ersättningen bekostas av statsmedel, skall den i stället omregleras enligt den här föreslagna omregleringsförordningen. Frånsett finansieringen av den omreglerade ersättningen innebär detta i sak ingen skillnad. Bland de författningar, som upptagits i 2 § i den förutnämnda ersättningstilläggsförordningen, finnes kungörelsen den 30 november 1917 (nr 832) angående särskilda bestämmelser i fråga om tillämpning av lagen om försäkring för olycksfall i arbete den 17 juni 1916 å arbetare, som användas till arbete för statens räkning, och en motsvarande kungörelse av den 30 juni 1942 (nr 678). Då den ersättning, som avses i dessa kungörelser, måste anses utgå jämlikt OL, synes det överflödigt att — vid sidan av OL — särskilt nämna dem bland de författningar, som enligt 2 § omregleringsförordningen skall omfattas av denna förordning.

I 2 § förslaget till omregleringsförordning har uppräknats de författningar, som nu angives i 2 § ersättningstilläggsförordningen den 2 juni 1950 (nr 295), med undantag av — utöver de båda nyssnämnda kungörelserna — dels lagen den 5 juli 1901 (nr 39) angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete, vilken skall behandlas i särskild ordning, och dels kungörelsen den 2 oktober 1908 (nr 100 s. 2) angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall; ersättning enligt sistnämnda kungörelse avses, enligt vad jag förut anført, ej bli föremål för omreglering i detta sammanhang.

Av de i 2 § upptagna författningarna är endast 1950 års militärsättningsförordning tillämplig på skador, som inträffat efter 1954 års utgång. Då omreglering ej avses skola ske av ersättningar i senare års skadefall, har ett härav betingat undantagsstadgande ansetts påkallat. Vidare är att märka, att flertalet ersättningar, som utgår enligt 1927 års militärsätt-

ningsförfordning — vilken upptagits i 2 § omregleringsförfordningen — redan omreglerats i särskild ordning. Därför har dylika ersättningar också ansetts böra undantagas från den här aktuella omregleringen. Slutligen har från tillämpningen av den föreslagna nya omregleringsförfordningen undantagits fall, där ersättningsfyllnad utgår av statsmedel på grund av övergångsbestämmelserna till förfordningen den 21 april 1943 (nr 183) om ersättning i vissa fall i anledning av kroppsskada, ådragen under fullgörande av tjänsteplikt; dessa fall har nämligen redan reglerats i 9 § andra stycket omregleringslagen. De nu ifrågavarande undantagsbestämmelserna återfinnes i 3 § i förslaget till omregleringsförfordning.

Enligt förfordningen den 1 juni 1923 (nr 138) angående ersättning av statsmedel för skada till följd av olycksfall, som förorsakats av krigsförhållandena under 1914—1919 års världskrig, bestämdes ersättningarna till belopp, svarande mot den högsta årliga arbetsförtjänst som enligt OL i dess då gällande lydelse fick medräknas vid ersättningens fastställande, nämligen 2 400 kronor. Genom en i 4 § förslaget till omregleringsförfordning intagen bestämmelse kommer omregleringen i samtliga dessa fall att ske med utgångspunkt från att skadan inträffat år 1923 och att den skadades arbetsförtjänst utgjorde 2 400 kronor.

För den som ådragit sig skada under vistelse på vissa anstalter m. m. gäller numera — enligt förfordningen den 14 maj 1954 (nr 250) — bl. a., att ersättning får beräknas efter en årlig arbetsförtjänst av högst 5 000 kronor. I motsvarande äldre fall, vilka omfattas av den föreslagna omregleringsförfordningen, har arbetsförtjänstmaximum varierat mellan 1 764 och 4 800 kronor. Enligt förfordningen den 22 maj 1953 (nr 255) angående höjning av vissa olycksfalls- och yrkessjukdomsersättningar åt tvångsarbetare och fångar m. fl. är dock nämnda maximum 2 470 kronor i skadefall från åren 1941—1948; en bestämmelse härom bör intagas i den föreslagna omregleringsförfordningen samtidigt med att nyssnämnda förfordning upphäves. Det synes lämpligt att vid den uppräknning av arbetsförtjänsten, som skall ske enligt omregleringsbestämmelserna, denna får räknas upp till högst 5 000 kronor i stället för det belopp — högst 7 920 kronor — som upptagits i den föreslagna omregleringslagen. Ett stadgande härom har intagits i 5 §.

Enligt förfordningen den 17 maj 1940 (nr 33) om särskild ersättning i vissa fall för skada till följd av olycksfall vid flygning utgick vissa procentuella tillägg till den livränta, som enligt den vid varje tidpunkt gällande olycksfallslagstiftningen och de därtill anknutna militärsättningsförfordningarna tillkom den som skadats på grund av flygolycksfall eller, om han avlidit till följd därav, hans efterlevande. Denna s. k. flygolycksfallsförfordning har numera upphävts med utgången av år 1954 genom förfordningen den 17 december 1954 (nr 776); därvid bestämdes dock att flygolycksfallsförfordningen alltjämt skulle äga giltighet i fråga om olycksfall,

som inträffat före upphävandet. Ersättningstilläggen enligt förordningen den 2 juni 1950 (nr 295) utgår å grundlivräntan men ej å tilläggen enligt flygolycksfallsförordningen.

Såväl i riksförsäkringsanstaltens vid lagrådsremissen berörda förslag den 3 december 1954 som i den samtidigt behandlade departementspromemorian förordades, att ersättningsförhöjningarna enligt flygolycksfallsförordningen icke skulle påverkas av omregleringen. Under remissbehandlingen av departementspromemorian har inte framförts någon annan erinran häremot, än att *statskontoret* — under åberopande av att flygolycksfallsförordningen ej gäller för flygolycksfall efter utgången av år 1954 — anser det kunna ifrågasättas, huruvida inte vid förhöjning av livränta genom omregleringen avdrag bör göras för livräntetillägg enligt flygolycksfallsförordningen. För egen del finner jag dock ej anledning frångå vad som i detta hänseende föreslagits. Jag vill erinra om att jag vid framläggandet av förslaget till omregleringslag intagit samma ståndpunkt i fråga om ersättningsförhöjningarna enligt 1937 års krigsförsäkringslag. En bestämmelse om flygolycksfallstilläggen har intagits i 6 § i förslaget till omregleringsförordning.

I samband med den förutnämnda lagrådsremissen berörde jag frågan om regler för det fall, att den skadade uppbär flera livräntor, t. ex. en livränta enligt OL, som ej utgår av statsmedel, och dessutom livränta enligt en eller flera av hithörande ersättningsförfattningar. Enligt vad jag därvid angav borde detta spörsmål regleras i den nu aktuella omregleringsförordningen; och borde härvidlag gälla, att den av statsmedel utgående livräntan vid omregleringen beräknades så, att det sammanlagda livräntebeloppet blev av samma storlek som om den skadades ersättningsrätt helt grundats på obligatorisk försäkring. Detta innebär, närmare uttryckt, följande. Om den för skadorna gemensamt beräknade invaliditetsgraden uppgår till minst 20 procent, skall med tillämpning av 5 § omregleringslagen ett gemensamt livräntebelopp uträknas. Detta belopp minskas med livräntan enligt OL eller, i förekommande fall, enligt omregleringslagen och återstoden utgör livränta enligt omregleringsförordningen. En bestämmelse med denna innebörd har intagits i 7 § första stycket av förslaget till omregleringsförordning.

I andra stycket av nämnda paragraf har intagits en liknande bestämmelse för det fall att den ena livräntan utgår enligt någon av de författningar, varå omregleringsförordningen föreslås bli tillämplig, och den andra utgår enligt lagen den 5 juli 1901 (nr 39) angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete eller enligt den militära omregleringsförordningen den 2 juni 1950 (nr 262).

Jag vill tillägga att med den föreslagna utformningen av ikraftträdandebestämmelserna till de nya omregleringsförfattningarna stadgandet i 5 § andra stycket förordningen den 2 juni 1950 (nr 295) i fråga om sammanträffande av flera skador alltjämt kan komma att få tillämpning.

Övriga författningsförslag

Såsom berörts utgår å vissa livräntor enligt 1901 års lag tillägg av statsmedel enligt tre särskilda författningar, nämligen kungörelsen den 10 juni 1921 (nr 410) samt förordningarna den 3 juni 1938 (nr 216) och den 2 juni 1950 (nr 295).

1921 års kungörelse avser sådana livräntor, som utgår på grund av olycksfall i statens tjänst eller som tillerkänts vederbörande av statsmedel enligt grunderna i 1901 års lag. 1938 års förordning åter gäller livräntor, som utgår på grund av olycksfall hos annan arbetsgivare än staten. Enligt båda dessa författningar utgår livräntetillägg, som för skadad under 67 år, vars arbetsförmåga blivit nedsatt med minst 30 procent — innebärande en livränta enligt lagen med minst 90 kronor — och för änka under 67 år — livräntan till änka utgör 120 kronor — bestämts så, att livräntan och tillägget tillhopa uppgår till samma belopp, som i genomsnitt utgår i livränta till person, vilken är berättigad till livränta enligt OL i dess ursprungliga lydelse. Genomsnittsarbetsförtjänsten i sistnämnda livräntefall — från åren 1918 och 1919 — var 1 617 kronor. För tid efter 67 år utgår enligt båda de ifrågavarande författningarna ett tillägg med 125 procent av livräntans belopp. Såvitt angår invalidlivräntor understigande 90 kronor om året, dvs. till skadad med mindre än 30 procents invaliditet, utgår också ett tillägg med 125 procent, dock endast enligt 1921 års kungörelse.

Ersättningstillägg enligt 1950 års förordning utgår med procenttal varierande mellan 70 och 150 procent för fall av livränta före 67 år efter en invaliditetsgrad av 30—100 procent. Har arbetsförmågan blivit nedsatt med mindre än 30 procent, utgår i regel intet ersättningstillägg. För änka under 67 år utgår ersättningstillägg med 70 procent. Efter 67 år minskas dock tilläggen till 20 procent för de nu berörda kategorierna. Det är att märka, att ersättningstilläggen beräknas icke blott på livräntans belopp utan även på tillägg därå enligt 1921 års kungörelse eller 1938 års förordning.

Den omreglering av livräntor enligt 1901 års lag, som jag i det föregående föreslagit skola komma till stånd, bör enligt min mening — liksom de nuvarande tilläggen av statsmedel — anknyta till den genomsnittliga livräntan enligt OL i dess ursprungliga lydelse. Detta resultat ernås, om man i 1921 och 1938 års författningar föreskriver, att tillägget skall bestämmas så, att detsamma jämte livräntan motsvarar vad som vid tillämpning av den föreslagna omregleringsförordningen skulle ha utgått i livränta, om olycksfallet inträffat år 1918 och den skadades årliga arbetsförtjänst utgjort 1 600 kronor. För änka över 67 år har ej föreslagits någon uppräknig av livräntan enligt omregleringslagen eller omregleringsförordningen. I dessa fall bör dock nuvarande tillägg — 125 procent enligt 1921 och 1938 års författningar och 20 procent enligt 1950 års ersättningstilläggsförordning — alltjämt utgå. På grund härav har i detta hänseende i 1921 och 1938 års författningar inlagits ett stadgande om ett tillägg med 170 procent av livräntans belopp. Nu enligt 1921 års kungörelse utgående tillägg med 125

procent vid vissa lägre invaliditetsgrader, där omreglering ej sker — under 20 procents invaliditet före 67 år och under 30 procents invaliditet efter 67 år — bör också bibehållas.

Anslagsfrågor

I årets statsverksproposition (femte huvudtiteln, punkterna 80 och 81) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1955/56 beräkna *dels* ett förslagsanslag av 4 200 000 kronor till Vissa tillägg å ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m. och *dels* ett förslagsanslag av 2 300 000 kronor till Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m. Dessa anslagsfrågor torde nu få upptagas till förnyad behandling.

Från anslaget till *Vissa tillägg å ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m.* bestrides kostnaderna för livräntetillägg enligt förordningen den 3 juni 1938 (nr 216) — som avser livräntetagare enligt 1901 års olycksfallsersättningslag där skadan inträffat under arbete för annan än staten — och för ersättningstillägg på livräntor, som förhöjts enligt denna förordning, samt för ersättningstillägg jämväl i övriga fall, där grundersättningen utgår av andra medel än statens. Anslaget är för innevarande budgetår uppfört med 4 900 000 kronor; nettoutgiften under närmast föregående budgetår utgjorde 4 571 333 kronor. Riksförsäkringsanstalten har (skr. 31/8 1954) anfört, att belastningen på anslaget successivt kommer att nedgå dels genom avgång på grund av dödsfall eller genom reaktivering och dels genom att ersättningarna efter hand som livräntetagarna uppnår 67 års ålder antingen helt upphör eller väsentligt sänkes. För budgetåret 1955/56 syntes medelsbehovet kunna uppskattas till 4 200 000 kronor.

I det föregående har jag föreslagit sådana ändringar i förordningen den 3 juni 1938 (nr 216), att livräntor enligt 1901 års olycksfallsersättningslag uppräknas efter de principer som anges i den omregleringslag, varom förslag framlagts genom den inledningsvis berörda propositionen. Kostnaderna för dessa livränteförbättringar föreslås stanna på staten. I sistnämnda proposition har vidare föreslagits, att övriga yrkesskadeförmåner, på vilka nu ersättningstillägg utgives från detta anslag, skall omregleras och att denna omreglering skall bekostas av arbetsgivarna. Vid bifall till dessa förslag kommer de här aktuella ersättningstilläggen att försvinna. Omregleringarna föreslås genomförda fr. o. m. den 1 januari 1956. För nästa budgetår bör med hänsyn härtill under detta anslag beräknas för budgetårets första hälft medel efter oförändrade grunder och för dess andra hälft medel till uppräknade tillägg till livräntor, som på grund av 1901 års lag utgår till andra än dem som skadats i statens tjänst.

Kostnaden under detta anslag för tillägg till livräntor enligt 1901 års lag uppgick under budgetåret 1953/54 till i runt tal 530 000 kronor. Vid

en omreglering enligt mitt förslag kan årskostnaden enligt från riks-försäkringsanstalten inhämtade uppgifter beräknas stiga till omkring 1 800 000 kronor. För budgetåret 1955/56 kan alltså kostnaden för dessa tillägg uppskattas till ($\frac{1}{2} \times 530\,000 + \frac{1}{2} \times 1\,800\,000$) 1 165 000 kronor. Årskostnaden för övriga från anslaget utgående tillägg torde med utgångspunkt i riks-försäkringsanstaltens i det föregående redovisade beräkningar kunna uppskattas till (4 200 000 — 530 000) 3 670 000 kronor; kostnaderna för ett halvt års tillägg uppgår följaktligen till ca 1 835 000 kronor.

Enligt dessa beräkningar skulle således för nästa budgetår erfordras ett anslag av (1 165 000 + 1 835 000) 3 000 000 kronor. Med hänsyn till avgång bland livräntetagarna torde det dock vara till fyllest att anslaget uppföres med 2 900 000 kronor.

Från anslaget till *Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m.* bestrides kostnaderna för grundersättningar i ett stort antal skadefall, där ersättning på grund av försäkring eller enligt speciella författningar eller särskilda beslut skall utgivas helt av statsmedel. Även kostnaderna för därpå utgående livräntetillägg — enligt kungörelsen 1921:410 — och ersättningstillägg bestrides från detta anslag. Det bör emellertid nämnas, att ersättningar jämte tillägg till personer, vilka skadats under arbete för affärsverken, riksbanken samt riksdagen och dess verk, betalas i annan ordning än genom detta anslag. Vidare må erinras om att kostnaderna för ersättningar jämte tillägg i skadefall som härrör från militär- eller hemvärnstjänstgöring och vissa förhållanden under första världskriget m. m. bestrides av anslag under fjärde huvudtiteln.

Härjämte utbetalas från anslaget vissa tillfälliga ersättningar till av silikos drabbade arbetare.

Förevarande anslag uppgår för innevarande budgetår till 3 000 000 kronor. Under budgetåret 1953/54 förbrukades 3 962 440 kronor. Riksförsäkringsanstalten har (skr. 31/8 1954) förutsett en betydande kostnadsminskning på grund av samordningen mellan sjuk- och yrkesskadeförsäkringarna. Av anslagsförbrukningen under budgetåret 1953/54 antages 1 800 000 kronor ha avsett sjukpenning, 300 000 kronor läkarvård och återstoden livräntor. Kostnaderna för sjukpenning beräknas sjunka till 15 procent, eller omkring 270 000 kronor, och utgifterna för läkarvård till 10 procent eller ca 30 000 kronor. Vad livräntorna beträffar antages kostnaderna däremot med hänsyn till den fortgående ökningen av livräntebeloppen stiga till i runt tal 2 000 000 kronor. Det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår skulle sålunda enligt anstaltens beräkningar uppgå till (270 000 + 30 000 + 2 000 000) 2 300 000 kronor.

Jag vill uppehålla mig något vid de särskilda silikosersättningar om högst 700 kronor om året, vilka från förevarande anslag utgår till arbetstagare, som på grund av silikos blivit oförmögna till arbete eller övergått till annan

sysselsättning och därigenom fått vidkännas inkomstminskning vilken ej kompensrats av livränta. Kungl. Maj:t har hittills budgetårsvis erhållit riksdagens bemyndigande att utgiva dessa ersättningar. Enligt vad riksförsäkringsanstalten upplyst utbetalades år 1953 särskild silikosersättning till 554 personer med inalles ca 334 000 kronor, och f. n. åtnjuter omkring 450 personer dylik ersättning.

En omräkning enligt den föreslagna omregleringslagen kommer att medföra sådana förbättringar för silikosskadade, att de omreglerade beloppen i flertalet fall torde överstiga eller i vart fall i stort sett täcka de belopp som nu utgår i livränta och ersättningstillägg jämte särskild silikosersättning. I dessa fall hör den särskilda silikosersättningen av statsmedel inte vidare utgå. Såsom jag framhöll vid anmälan av dessa frågor kommer emellertid en del silikosskadade, som nu har sådan tillfällig ersättning, att få lägre ersättning eller ingen ersättning alls, om ersättningen bestämmes enligt de i omregleringslagen angivna grunderna. Särskilt gäller detta personer, vilka nu icke åtnjuter någon livränta, när arbetsförmågan inte ansetts nedsatt med minst 10 procent, och vilkas arbetsinkomst visserligen minskats på grund av övergången till ofarligt arbete men ej i sådan grad att livränta vid tillämpning av 10 § yrkesskadeförsäkringslagen skulle kunna tillerkännas dem. Med hänsyn härtill torde, i enlighet med vad jag vidare anförde, Kungl. Maj:t böra äga föreskriva, att därest någon, som vid utgången av år 1955 var berättigad till tillfällig ersättning av statsmedel, vid tillämpning av omregleringslagen icke skulle erhålla någon ersättning eller endast en lägre sådan, tillägg av statsmedel skall utgå — så länge sådant förhållande varar — med belopp motsvarande vad han eljest skulle gå förlustig. I den mån tillägget per år inte skulle uppgå till minst 50 kronor, torde rätt till tillägget dock icke böra föreligga.

Då omregleringslagen enligt förslaget skall träda i kraft den 1 januari 1956, synes under första hälften av budgetåret 1955/56 tillfällig silikosersättning böra utgå enligt hittills tillämpade grunder. Därefter hör, i enlighet med det anförda, särskilt tillägg av statsmedel utbetalas endast i den mån den omreglerade ersättningen inte täcker vad ersättningstagaren tidigare uppburit, försåvitt mellanskillnaden utgör minst 50 kronor om året.

Vid oförändrade ersättningsgrunder skulle enligt riksförsäkringsanstaltens beräkningar medelsbehovet under detta anslag uppgå till 2 300 000 kronor. Den av mig i det föregående föreslagna omregleringen av äldre ersättningar av statsmedel i anledning av olycksfall i arbete m. m. kan, enligt vad jag under hand inhämtat från riksförsäkringsanstalten, beräknas medföra en kostnadsökning med ca 1 000 000 kronor för helt år, varvid dock är att märka, att det är förenat med stora svårigheter att någorlunda exakt beräkna ökningen. I avvaktan på närmare erfarenhet och då omregleringen skall ske den 1 januari 1956, bör anslaget uppföras med (2 300 000 + 500 000) 2 800 000 kronor.

Departementschefens hemställan

Föredragande departementschefen hemställer härefter, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen att

dels antaga inom socialdepartementet upprättade förslag till

1) förordning angående omreglering av vissa ersättningar av statsmedel i anledning av olycksfall i arbete m. m.; samt

2) förordning angående ändrad lydelse av 1 § förordningen den 3 juni 1938 (nr 216) om livräntetillägg av statsmedel åt vissa livräntetagare enligt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete;

dels medgiva, att livräntor, som förhöjts enligt kungörelsen den 10 juni 1921 (nr 210) angående förhöjning av vissa till i statens tjänst skadade arbetare med flera av statsmedel utgående livräntor m. m., må fr. o. m. den 1 januari 1956 ytterligare höjas på sätt departementschefen föreslagit i det föregående;

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att utgiva särskilda ersättningar till av silikos drabbade arbetstagare enligt de grunder, som i det föregående förordats;

dels ock för budgetåret 1955/56 under femte huvudtiteln anvisa

1) till *Vissa tillägg å ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m.* ett förslagsanslag av 2 900 000 kronor; samt

2) till *Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m.* ett förslagsanslag av 2 800 000 kronor.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Olof Särnmark

Utkast

till

Kungörelse om ändrad lydelse av §§ 2 och 3 kungörelsen den 10 juni 1921 (nr 410) angående förhöjning av vissa till i statens tjänst skadade arbetare med flera av statsmedel utgående livräntor m. m.

Härigenom förordnas, att §§ 2 och 3 kungörelsen den 10 juni 1921 angående förhöjning av vissa till i statens tjänst skadade arbetare med flera av statsmedel utgående livräntor m. m.¹ skola erhålla följande ändrade lydelse.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

§ 2.

Uppgår livräntan till minst 90 kronor för år, skall tillägget därå intill utgången av den månad, under vilken livräntetagaren fyllt 67 år, utgå med så stort belopp, att detsamma jämte livräntan motsvarar vad som skulle hava utgått i livränta, därest lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete i dess ursprungliga lydelse ägt tillämpning samt den skadades årliga arbetsförtjänst utgjort 1 617 kronor.

I andra fall än som avses i första stycket skall livräntetillägget utgå med 125 procent av livräntans belopp.

Tillägget skall utgå med så stort belopp, att detsamma jämte livräntan motsvarar vad som vid tillämpning av förordningen den 1955 (nr) angående omreglering av vissa ersättningar av statsmedel i anledning av olycksfall i arbete m. m. skolat utgå i livränta, därest olycksfallet inträffat år 1918 och den skadades årliga arbetsförtjänst utgjort 1 600 kronor; dock skall iakttagas att, såvitt angår livränta till änka för tid efter den månad varunder hon fyllt 67 år, tillägget skall utgå med 170 procent av livräntans belopp samt att eljest tillägget ej i något fall må understiga 125 procent av livräntans belopp.

§ 3.

Den som, utan att vara berättigad till livränta enligt förenämnda lag den 5 juli 1901, såsom ersättning i anledning av olycksfall eller ådragen kroppsskada tillerkänts eller kan komma att tillerkännas livränta eller

Den som, utan att vara berättigad till livränta enligt förenämnda lag den 5 juli 1901, såsom ersättning i anledning av olycksfall eller ådragen kroppsskada tillerkänts eller kan komma att tillerkännas livränta eller

¹ Senaste lydelse av §§ 2 och 3 se SFS 1952:180.

(Gällande lydelse)

årligt understöd av statsmedel enligt de i samma lag angivna grunder må härutöver uppbära tilläggsersättning med belopp och under villkor i övrigt, som i § 2 angivas.

(Föreslagen lydelse)

årligt understöd av statsmedel enligt de i samma lag angivna grunder må härutöver uppbära tilläggsersättning med belopp, som i § 2 angives.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 januari 1956 men äger icke tillämpning å ersättning, som belöper å tid dessförinnan.

Genom denna kungörelse upphäves förordningen den 2 juni 1950 (nr 295) om tillägg av statsmedel å vissa ersättningar enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m., såvitt angår tillägg till livränta, som avses i denna kungörelse.
